

Bestuursprogramma 2009-2012

Onze uitgangspositie in de dynamische omgeving anno 2009

De Nederlandse waterschappen staan midden in de samenleving, in een wereld die volop in beweging is. Het klimaat verandert: de zeespiegel stijgt, er stroomt meer water door de rivieren en er zullen vaker periodes van droogte komen, afgewisseld met hevige regenbuien. Door deze ontwikkelingen ontstaan uitdagingen en kansen. Zij vragen om samenwerking in stroomgebieden die grensoverstijgend zijn. Er wordt gewerkt aan veiligheid, maar ook aan duurzaamheid en waterkwaliteit. Een voorbeeld daarvan is de Kaderrichtlijn Water (KRW) van de Europese Unie. Ook op nationaal niveau verandert er het nodige. Het Rijk draagt taken en bevoegdheden over aan decentrale overheden, die onderling steeds meer samenwerken. Door fusies zijn de waterschappen getransformeerd van enkele honderden kleine schappen naar 26 moderne *allround* organisaties. Het kiesstelsel is veranderd en er worden andere eisen gesteld aan de wijze van besturen. Mondige, goed geïnformeerde burgers willen een betaalbare, efficiënte en transparante overheid, die ruimte biedt voor een eigen inbreng.

Het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard is een middelgroot waterschap met een relatief compact beheergebied: Schieland is een sterk verstedelijkt domein met Rotterdam als internationale havenstad en grote woon- en werkgebieden, waaronder een modern glastuinbouwgebied. De Krimpenerwaard is een weids, groen, typisch Hollands veenweidelandschap met veel melkveebedrijven. Dit unieke beheergebied van HHSK wordt gekenmerkt en begrensd door rivieren zoals de Nieuwe Maas, de Schie, de Lek, de Hollandsche IJssel, de Rotte en de Vlist. Er zijn diverse plassen, waaronder de Kralingse Plas, de Bergse Plassen, de Rottemeren en de Zevenhuizer Plas. Verder zijn er de boezems en singels in het stedelijk gebied en vindt men ontelbare kleine watergangen en sloten in het buitengebied.

Door intensieve bebouwing in de Randstad ontstaan steeds meer verharde oppervlakken, waardoor de bodem het regenwater minder gemakkelijk opneemt. Bij hevige regenbuien krijgen de oppervlaktewateren en de afvalwaterzuiveringsinstallaties daardoor te maken met hoge pieken. Daarnaast kunnen we te maken krijgen met verzilting door indringend zeewater. De veenbodem in het gebied daalt, terwijl als gevolg van de klimaatverandering het waterpeil zal stijgen. Het beheergebied van HHSK vormt het laagst gelegen deel van Europa. Het diepste punt ligt circa 6,70 meter beneden de zeespiegel.

De intensiteit van de inspanningen van een waterschap zijn deels afhankelijk van de aard van het beheergebied. Vanwege de genoemde specifieke omstandigheden van Schieland en de Krimpenerwaard heeft HHSK een brede en intensieve taak. De kosten voor de waterstaatkundige zorg voor Schieland en de Krimpenerwaard zijn daarom relatief hoog. In de Krimpenerwaard heeft HHSK daarbij nog de zorg voor de wegen in het buitengebied. De kosten voor de wegentaak moeten worden betaald door een verhoudingsgewijs kleine groep van belastingplichtigen. Dit alles speelt tegen de achtergrond van de recessie in Nederland, die het gevolg is van de wereldwijde financiële crisis. De komende jaren hebben we te maken met uitzonderlijke economische omstandigheden.

De startpositie van HHSK in deze bestuursperiode is een moderne organisatie die vier jaar geleden is gefuseerd. Het algemeen bestuur is gekozen met de verkiezingen in november 2008. Daarbij was er voor de categorie Ingezetenen voor het eerst sprake van een lijstenstelsel. De gemengde samenstelling, met zowel direct gekozen vertegenwoordigers als

aangewezen representanten namens de andere categorieën van belanghebbenden, biedt een solide en legitieme basis voor het functioneel overheidsbestuur. Het algemeen bestuur stelt de kaders waarbinnen beleid en uitvoering van het hoogheemraadschap verder worden ontwikkeld en getoetst. Uit haar midden heeft de verenigde vergadering gekozen voor een college van dijkgraaf en vier hoogheemraden. De secretaris-directeur staat aan het hoofd van de ambtelijke organisatie. Dit zijn de feitelijke uitgangspunten voor de komende bestuursperiode.

Onze visie

HHSK onderschrijft als kerntaken van een waterschap: waterveiligheid, waterkwantiteit en waterkwaliteit. Wij zorgen voor bescherming tegen overstromingen, een passend waterpeil, schoon oppervlaktewater, de zuivering van afvalwater en de wegen opdat mensen hier kunnen wonen, werken en recreëren. Wij vatten dat samen in ons motto: droge voeten en schoon water. Voor ons is dat de basis. Onze taken pakken wij op vanuit onze bestuurlijke visie met de volgende accenten:

We houden de basis op orde, tegen passende tarieven

De waterstaatkundige belangen in het beheergebied kunnen wij het beste behartigen door ons in de eerste plaats te concentreren op onze kerntaken. Het op orde houden van de basis is tegenwoordig geen statisch gebeuren. De eisen die de samenleving stelt aan waterbeheer worden voortdurend hoger. Normen die gisteren gebruikelijk waren, voldoen morgen niet meer. Stilstand is achteruitgang. HHSK wil proactief inspelen op de veranderingen. Dit geldt niet alleen voor waterstaatkundige zaken. We beginnen deze bestuursperiode tegen de achtergrond van een uitzonderlijke financieel-economische crisis. Niemand kan voorspellen hoe de economie zich de komende tijd ontwikkelt, maar zeker is dat de vooruitzichten zorgelijk zijn. Voor HHSK raakt deze realiteit rechtstreeks aan de ambities en plannen voor de komende jaren. We moeten er rekening mee houden dat inwoners en bedrijven worden getroffen door de crisis. Enerzijds kan dat betekenen dat de belastinginkomsten kunnen, anderzijds moet HHSK nog meer dan anders oog hebben voor de hoogte en ontwikkeling van de tarieven. Onder de gegeven omstandigheden willen we een stijging van de belastingdruk zo veel mogelijk beperken. Dit uitgangspunt vormt een taakstellend kader voor de komende tijd.

We leggen de focus op waterveiligheid

Het onderdeel 'droge voeten' in ons motto staat voor veiligheid. Bescherming bieden tegen overstromingen is al sinds honderden jaren een van onze belangrijkste opdrachten. Dit is een constante waarde in een sterk veranderende omgeving. De klimaatverandering, zoals besproken in het rapport van de Deltacommissie, heeft op de lange termijn voor ons deel van Nederland grote consequenties. HHSK beheert immers het laagste deel van het land, dat voor een groot deel tegelijk het dichtst bevolkt is. Klassieke oplossingen volstaan niet altijd meer door hun intensieve ruimtegebruik en kosten. HHSK gaat creatief om met deze uitdagingen. Om de dijken en andere waterkeringen optimaal te kunnen beheren en onderhouden moeten we onze kennis en expertise koesteren en waar nodig uitbreiden. Innovatie en duurzaamheid zullen in toenemende mate voorwaarden zijn voor het bieden van een veiligheidsniveau dat past bij het belang van het gebied. Onze eeuwenlange ervaring met waterbeheer kan hand in hand gaan met vernieuwende oplossingen.

We hebben aandacht voor ruimtelijke ontwikkelingen

Een volgend aandachtspunt van HHSK ligt op het gebied van ruimtelijke ontwikkelingen. In een dichtbevolkt gebied wordt voortdurend ruimte gezocht om te wonen, werken en recreëren. Ontwikkelingen als stedelijke uitbreiding, aanleg van bedrijventerreinen, infrastructuur, nieuwe natuur en recreatie stellen eisen, maar bieden ook kansen voor het waterbeheer, zowel op het gebied van kwantiteit als kwaliteit. Ruimtelijke ordening en water zijn daardoor nauw met elkaar verbonden. HHSK pakt zijn rol in gebiedsontwikkelingen en ruimtelijke plannen en geeft daarbij toepassing aan de watertoets. Ruimtelijke plannen moeten waarborgen bevatten voor de waterveiligheid, waterkwantiteit en -kwaliteit. Verder

moeten zij een visie bevatten die voldoende ruimte biedt voor de opgave die waterschappen hebben. Om voorwaarden te kunnen stellen en faciliterend te kunnen zijn voor de ruimtelijke ordening willen wij daarom ons aandeel in het planproces bestendigen en waar mogelijk versterken.

Samen werken we aan veilig en duurzaam waterbeheer

Waterveiligheid en andere waterschapstaken zijn, in samenhang met het grondgebruik en de ruimtelijke ontwikkelingen, voor Nederland belangrijke onderwerpen. De discussie vindt breed plaats met tal van deelnemers en beslissers, waaronder verschillende overheden, maatschappelijke organisaties, ondernemers en burgers. Voor HHSK is het van groot belang om in een zo vroeg mogelijk stadium structureel een plaats aan tafel te krijgen als gewaardeerd gespreks- en samenwerkingspartner. Door ons omgevingsgericht op te stellen, kunnen we inspelen op actuele ontwikkelingen en belanghebbenden bij ons werk betrekken. In de dialoog zullen we onze gesprekspartners zo nodig wijzen op hun eigen verantwoordelijkheid. Dat geldt zowel voor andere overheden als bedrijven, instellingen en particulieren. Samenwerking blijft wat HHSK betreft niet beperkt tot het eigen beheergebied. We trekken samen op met onze burens, overige waterschappen, de provincie en het Rijk. Waar mogelijk en van toepassing zullen we ook buiten de landsgrenzen kennis en ervaring uitwisselen in ons vakgebied.

De manier waarop wij invulling geven aan onze visie

In onze opvatting over de primaire taken die voor ons liggen werken de genoemde accenten door:

Waterveiligheid

Bescherming tegen water vanuit zee en van de grote rivieren heeft voor HHSK prioriteit. Primaire waterkeringen moeten stabiel zijn en afdoende bescherming bieden tegen overstroming. Wij gaan daarbij uit van een integrale afweging tussen veiligheidsrisico's en kosten. Discussies en beslissingen over veiligheid en veiligheidsnormen vinden plaats op verschillende niveaus. HHSK stelt zich op het standpunt dat elke bestuurslaag zijn eigen verantwoordelijkheden en taken heeft. Als het Rijk nieuwe normen stelt voor waterkeringen, dient het daarbij tijdig voldoende middelen ter beschikking te stellen. Samen met andere waterschappen en de provincie blijven we ons actief inzetten om het belang van het werk en de financiering bij de nationale overheid onder de aandacht te brengen. Ondertussen zullen we ons zo goed mogelijk voorbereiden op de noodzakelijk te treffen voorzieningen. Onze inzet in werkgroepen en discussies over nieuwe normeringen en oplossingen in verband met de bevindingen van de Deltacommissie blijft gehandhaafd. HHSK hecht belang aan beleids- en kennisontwikkeling op het gebied van waterveiligheid. Nauw verwant daarmee is de calamiteitszorg, een onderwerp dat wij in de komende periode verder willen uitdiepen en organiseren.

Watersysteembeheer

Met betrekking tot watersysteembeheer blijft HHSK werken aan het voorkomen van wateroverlast of een tekort aan water. Evenals aan 'droge voeten' hecht HHSK veel belang aan schoon water. Naast veiligheidsbelangen wegen wij daarom in onze dagelijkse uitvoering van het beheer ook de ecologische aspecten. Onze inspanningen op het gebied van kwaliteitsverbetering zijn onder meer neergelegd in de afspraken rond de Kaderrichtlijn Water (KRW) en het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW). In de komende bestuursperiode zullen we het nodige investeren op dit gebied, bijvoorbeeld door het aanleggen van begroeibare zones langs het water en het nemen van maatregelen die ervoor zorgen dat vissen zich ongehinderd kunnen verplaatsen. Een belangrijke kwaliteitsimpuls geven we door middel van onze bijdrage aan de stedelijke waterplannen. Op het gebied van watersysteembeheer is ons uitgangspunt ook dat we eerst de basis op orde willen hebben voordat we extra taken oppakken. In dat kader is het nodig te investeren in de peilbesluiten en leggers voor de hoofdwatergangen. Een andere basistaak is het baggeren van de hoofdwatergangen. Op het gebied van grondwater blijft de rol van HHSK eerst beperkt tot de

wettelijk overgedragen taak. De gemeenten hebben op dit vlak sinds 2008 een zorgplicht. HHSK adviseert hen daarin. Na 2012 evalueren we onze inzet op het gebied van grondwater .

Zuiveringenbeheer in de waterketen

Onze inzet is in de eerste plaats gericht op het behouden van het huidige niveau van zuiveringenbeheer. Aangezien nieuwe wettelijke en maatschappelijke verwachtingen hogere eisen stellen aan duurzaamheid, capaciteit en de energie-efficiëntie zijn investeringen noodzakelijk. De kost gaat hier voor de baat uit: Door te investeren in onderzoek en onze voorzieningen aan te passen, zullen we op termijn besparen. Daarnaast zal er winst zijn op het vlak van duurzame bedrijfsvoering. De samenwerking in de afvalwaterketen met gemeenten en omliggende waterschappen is cruciaal en wordt voortgezet. Ook op dit gebied gaat HHSK ervan uit dat elke partij haar eigen verantwoordelijkheid draagt.

Wegenbeheer

De wegen in het buitengebied van de Krimpenerwaard worden beheerd en onderhouden door HHSK. Aangezien wij dit niet beschouwen als een kerntaak van een waterschap, is onze inzet dat het beheer en onderhoud van de wegen zo snel mogelijk wordt overgedragen aan de betreffende gemeenten. Tot het zo ver is, onderhouden we de wegen op sobere doch verantwoorde wijze. Waar nodig pakken we gevaarlijke situaties aan. Als blijkt dat er behoefte is aan uitbreiding van het huidige wegennet, bijvoorbeeld voor mobiliteit of recreatie, treden wij in overleg met de betrokken instanties, waarbij wij ervan uitgaan dat deze hun aandeel dragen in de kosten voor aanleg en beheer.

Onze visie op bestuur, organisatie en financiën

Bestuur

Vanuit een heldere, gedragen visie geeft het bestuur gedreven, slagvaardig en verantwoord richting aan de organisatie. In het uitvoeren van onze taken willen we kostenefficiënt werken, waarbij we kijken naar de laagste maatschappelijke kosten. HHSK streeft naar een zo breed mogelijk draagvlak bij de besluitvorming. We willen een betrouwbare overheid zijn en hechten veel waarde aan een goede verhouding met de burgers, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. De kosten van ons werk worden gedragen door de belastingbetaler. Het is dus belangrijk dat een breed publiek een beeld heeft van het nut en de noodzaak van waterschappen. Mensen moeten weten wat hun eigen verantwoordelijkheid is en wat ze kunnen bijdragen aan het waterbeheer. HHSK is zich ervan bewust dat waterschappen op dit vlak nog winst kunnen behalen. Daarom besteedt HHSK zorg en aandacht aan communicatie, waarbij we doelen en middelen zorgvuldig afwegen. Daartoe stellen we in het begin van deze bestuursperiode nieuw communicatiebeleid op dat aansluit op de eisen die de omgeving in deze tijd stelt. HHSK wil graag de burgers actief informeren en betrekken bij projecten. De manieren waarop we dat doen, gaan we evalueren en verder ontwikkelen als dat nodig is.

Organisatie

Als moderne werkgever biedt HHSK ruimte en aandacht voor de ontwikkeling van medewerkers. De verantwoordelijkheid ligt zo laag mogelijk in de organisatie. Door korte lijnen kunnen we slagvaardig en flexibel inspelen op kansen en bedreigingen. Medewerkers worden op basis van heldere beleidskaders en afspraken over resultaten op pad gestuurd, ondersteund door de leidinggevende, die als integraal manager ook een coachende rol heeft. Bij het belonen zijn resultaatgericht werken en sturen op competenties de norm. Projectmatig en procesgericht werken, netwerken en omgevingsgerichtheid zijn belangrijke vaardigheden. Samenwerking vindt plaats op alle niveaus, extern en intern, waarbij het verhogen van effectiviteit en doelmatigheid steeds voorop staan. Met betrekking tot informatietechnologie werken we de ambities van het bestuursprogramma en waterbeheerplan verder uit in een informatieplan.

Financiën

Met het oog op het benodigde maatschappelijk draagvlak voor de belastingheffing wil HHSK zorgvuldig omgaan met de financiële belangen van burgers en bedrijven. Dit geldt eens te meer tegen de achtergrond van de huidige recessie. In de uitgangspunten is al vermeld dat het bestuur als taakstellend kader heeft gesteld dat een stijging van de belastingdruk zo veel mogelijk moet worden voorkomen. Het kwijtscheldingsbeleid wordt niet verruimd. De ambities van HHSK moeten passen in de financiële kaders en organisatorische kaders. Deze worden door het algemeen bestuur vastgelegd in de begrotingscyclus. De voorjaarsnota en de daarbij behorende begroting vormen jaarlijks een belangrijk weeg- en beslismoment voor het algemeen bestuur. Dit geeft tevens aan dat een plan voor meerdere jaren niet in beton is gegoten. Dat kan ook niet in deze dynamische tijden. Jaarlijks houden we aan de hand van de ontwikkelingen de plannen tegen het licht en stellen we deze bij als dat nodig is. In de afweging tussen nieuwe ambities en de daarbij horende lasten nemen we de economische situatie in ogenschouw. Extra activiteiten die op dit moment financieel niet haalbaar zijn, kunnen in een verbeterde economie mogelijk alsnog in beeld komen. Bij de afweging worden ook de maatschappelijke kosten betrokken. In veel gevallen zal de kost voor de baat uitgaan. HHSK heeft de beweging ingezet om kosten meer dan voorheen te benaderen in relatie tot de doelen. We bekijken daarbij het nut en de noodzaak van activiteiten. Het gaat telkens om de vragen: wat willen bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat kost het? Die benadering zullen we verder uitwerken en verdiepen. HHSK zorgt daarmee voor een transparante en verantwoorde bedrijfsvoering om onze taken te kunnen uitvoeren tegen passende tarieven.